

Onderwerp: jaarstukken 2017
DM-nummer: 1359570 versie 9

Voorgesteld besluit

Het algemeen bestuur wordt voorgesteld:

1. de jaarstukken 2017 (bestuursverslag 2017 en jaarrekening 2017) vast te stellen.
2. een bestemmingsreserve in te stellen voor:
 - HWBP projecten
3. het voordelige exploitatieresultaat van in totaal € 8,904 mln als volgt te bestemmen en te verwerken:

I.onttrekking aan egaliseringsreserve watersysteemheffing	€ 0,721 mln
II.toevoeging aan egaliseringsreserve zuiveringsheffing	€8,170 mln
III.toevoeging aan de bestemmingsreserve HWBP projecten	€ 0,455 mln
VI.toevoeging aan de bestemmingsreserve Transitie	€ 1,000 mln

Advies van de Gecombineerde Commissie op 5 juni 2018

De commissie adviseert de jaarstukken 2017 ter besluitvorming door te geleiden naar het algemeen bestuur met inachtneming van haar opmerking dat verdeling van het exploitatieresultaat niet helemaal volgens de letter van de Nota reserves en voorzieningen is verlopen.

Reactie van het college

Het college is het met deze constatering eens en heeft de toelichting op de resultaatbestemming aangepast (zie de grijs gearceerde tekst in het voorstel).

Toelichting

Hierbij ontvangt u de concept jaarstukken 2017 ter vaststelling door uw algemeen bestuur. Het door de accountant opgestelde rapport van bevindingen is bijgevoegd. De accountant heeft bij de jaarrekening 2017 een goedkeurende verklaring gegeven. Deze verklaring wordt opgenomen op pagina 33 van de jaarrekening 2017. Het rapport van bevindingen van de accountant is onder bijlage 4 opgenomen bij dit voorstel.

Hier onder volgt een toelichting op de voorgestelde bestemming en verwerking van het resultaat.

Resultaatbestemming:

Algemene reserve

Conform de Beleidsnota "Weerstandsvormen, risicomanagement, reserves en voorzieningen 2017-2023" (vastgesteld in AB van 8 november 2017) moeten bij de bestemming van het resultaat de volgende stappen worden gevolgd:

1. De goedgekeurde onttrekkingen en dotaties aan de bestemmingsreserves worden uitgevoerd
2. Het vormen van eventuele nieuwe bestemmingsreserves en doteren aan bestaande bestemmingsreserves
3. Afwijkingen in de belastingopbrengsten worden (per categorie) verrekend met de tariefsegaliseringsreserves
4. Het saldo vanuit de kostenkant van de jaarrekening wordt verrekend met de algemene reserve
5. Het weerstandsvormen wordt (indien nodig, bij een weerstandsratio kleiner dan 1,4 of groter dan 2,0) op peil gebracht, via een storting in de algemene reserve middels een onttrekking aan de tariefsegaliseringsreserves (bij een ratio kleiner dan 1,4), dan wel een storting in de tariefsegaliseringsreserves middels een onttrekking aan de algemene reserves (bij een ratio groter dan 2,0) .

Het college heeft vóór de bestemming van het exploitatieresultaat over 2017 de ratio van het weerstandsvermogen berekend op 1,9 (zie voor de berekening het Bestuursverslag, hoofdstuk 4 “Weerstandsvermogen”, pagina 46 e.v.). In de beleidsnota is een bandbreedte opgenomen voor deze ratio van minimaal 1,4 en maximaal 2,0, voordat de beschikbare weerstandscapaciteit moet worden aangepast (stap 5). Het college heeft geconstateerd dat de ratio zich bijna op het maximum van deze bandbreedte bevindt, zodat mutaties in de beschikbare weerstandscapaciteit niet nodig zijn.

Als stap 1 t/m 4 zouden zijn doorlopen, zou een bedrag van €2,389 mln, zijnde het saldo op de kostenkant van de jaarrekening, aan de beschikbare weerstandscapaciteit zijn toegevoegd (bestaande uit de algemene reserves Watersysteemheffing en Zuiveringsheffing). Daarmee zou de beschikbare weerstandscapaciteit op € 22,14 mln zijn uitgekomen. De benodigde weerstandscapaciteit is berekend op € 10,40 mln (zie ook hoofdstuk 4, “Weerstandsvermogen” van het Bestuursverslag) hetgeen zou hebben geresulteerd in een ratio van het weerstandsvermogen van 2,13. De ratio zou zich daarmee buiten de bandbreedte bevinden.

2017 is het eerste jaar waarbij de resultaatbestemming in de jaarrekening volgens de nieuwe Nota reserves en voorzieningen wordt verwerkt. Achteraf constateert het college dat het inzichtelijker is als de stappen voor resultaatbestemming, zoals genoemd in de Nota reserve en voorzieningen, in volgorde gevolgd worden en zal deze werkwijze bij toekomstige jaarrekeningen dan ook toepassen.

De wijze waarop volgens de regels in de Nota reserves en voorzieningen wordt gemuteerd op de beide tariefsegalisatiereserves (en de onderliggende administratieve componenten binnen watersysteemheffing), zorgt ervoor dat er geen sprake kan zijn van zogenaamde kruissubsidiëring tussen die componenten. Toevoegingen en onttrekkingen zijn altijd ten laste of ten gunste van de betreffende belastingcategorie of in verhouding tot hun aandeel in de kostentoedelingsverordening. Daarmee zijn de schotten tussen de beide tariefsegalisatiereserves (en de administratieve componenten binnen watersysteemheffing) van de egalisatiereserve geborgd.

I. Onttrekking aan de egalisatiereserve watersysteemheffing €0,721 mln

Daar waar in de primaire begroting 2017 (AB november 2016) rekening werd gehouden met een onttrekking van € 3,475 miljoen kan volstaan worden met een lagere onttrekking van € 0,721 mln. De lagere onttrekking is het gevolg van lagere lasten en hogere belastingopbrengsten bij watersysteemheffing. De stand van de egalisatiereserve watersysteemheffing bedraagt ultimo 2017 €6,891 mln.

Zie ook Jaarrekening 2017, onderdeel F ‘Eigen Vermogen’, pagina 14 voor een overzicht van het verloop van de egalisatiereserves.

II. Toevoeging aan de egalisatiereserve zuiveringsheffing € 8,170 mln

De toevoeging aan de egalisatiereserve zuivering was primair begroot (AB november 2016) op €4,624 mln. Door de lagere lasten en hogere belastingopbrengsten in 2017 voor zuiveringsheffing bedraagt de toevoeging aan de egalisatiereservezuiveringsheffing €8,170 mln. De stand van de egalisatiereserve zuiveringsheffing bedraagt ultimo 2017 €11,115 mln.

Zie ook Jaarrekening 2017, onderdeel F ‘Eigen Vermogen’, pagina 14 voor een overzicht van het verloop van de egalisatiereserves.

III. Toevoeging aan bestemmingsreserve HWBP projecten € 0,455 mln

Na de afronding van het voorverkenningstraject “Project Overstijgende Verkenning Dijkversterking Centraal Holland” uit het HWBP is er bij de afrekening in 2017 een positief saldo van € 0,455 mln vastgesteld. Dit saldo maakt onderdeel uit van totale resultaat van € 8,904 mln. Voorgesteld wordt dit bedrag te storten in een bestemmingsreserve voor HWBP projecten. Deze reserve wordt specifiek ingesteld voor het opvangen van onvoorziene lasten verbonden aan HWBP projecten, die door HDSR in de toekomst uitgevoerd gaan worden. De bestemmingsreserve is conform de Beleidsnota “Weerstandsvermogen, risicomanagement, reserves en voorzieningen 2017-2023” en wordt ingezet om te voorkomen dat financiële afwijkingen op deze projecten direct leiden tot aanpassingen van de begroting en daaraan gekoppelde belastingtarieven.

IV. Toevoeging Bestemmingsreserve Transitie €1,0 mln

Voorgesteld wordt om een substantieel deel van de verkregen opbrengsten personeel over het jaar 2017, namelijk € 1,0 mln., toe te voegen aan de reeds bestaande bestemmingsreserve transitiebudget voor organisatie ontwikkeling en voor de stijging van de omvang van het (risicodragende) eigen personeel.

De bestemmingsreserve voor Transitie is bij de jaarrekening 2015 gevormd. Het doel is om over middelen te kunnen beschikken om te kunnen investeren in de ontwikkeling van de organisatie en de noodzakelijke mobiliteit te kunnen bevorderen.

De organisatie is in verandering mede als gevolg van de toename van het aantal grote projecten. De grote projecten vragen om de implementatie van de IPM (Integrale Project Management) werkwijze en om een flexibeler ingerichte organisatie. Deze veranderingen hebben consequenties voor medewerkers zowel in kwantiteit als in werkwijze. Het aantal medewerkers en de daarbij behorende kosten neemt toe en hiervoor is ook een impuls op het gebied van opleidingen en talentontwikkeling nodig.

Een substantieel deel van de kosten wordt extern gefinancierd. Als die projecten te zijner tijd worden afgerond, vervalt de externe financiering. De strategische personeelsplanning die gemaakt is, zal er voor zorgen dat tijdig de mobiliteit geactiveerd wordt. De frictiekosten die hierdoor kunnen ontstaan, worden op deze manier zo beperkt mogelijk gehouden. Desalniettemin schuilt hierin een risico, namelijk dat de loonkosten doorlopen terwijl de compensatie in de vorm van doorbelasting naar de projecten is gestopt. Om het risico op deze frictiekosten te kunnen afdekken is een buffer beschikbaar in de vorm van de Bestemmingsreserve Transitie.

Voorgesteld wordt om de meevaller, die is veroorzaakt doordat vacatures in 2017 niet direct bij ontstaan zijn ingevuld, te gebruiken en toe te voegen aan de bestemmingsreserve Transitie (zie toelichting op de meevaller onder punt 6).

De uitkomsten van de jaarstukken 2017 op hoofdlijnen zijn:

1. Totaal voordelig saldo voor resultaatbestemming € 8,904 miljoen

Het exploitatieresultaat bedraagt € 8,904 mln. Hiervan was € 1,148 mln. begroot. Van het voordelig verschil van € 7,756 mln. is reeds € 1,896 mln. in Burap 1 (€ 1,396 mln voordeel) en Burap 2 (€ 0,5 mln voordeel) gemeld en toegelicht.

Hoofdpijnen exploitatieresultaat 2017				
	Realisatie 2017		8.904	
	Begroot resultaat		1.148	
	Toe te lichten resultaat			7.756
A	Toelichting in BURAP 1		1.396	
B	Toelichting in BURAP 2		500	
	Reeds toegelicht in BURAP			1.896
C	Toelichting bestuursverslag			5.860
1	POV resultaat op afrekening	incidenteel	455	
2	Meevallers in beheerstaken	incidenteel	1.236	
3	Meevallers bijdragen en contributies	incidenteel	226	
4	Meevallers in beheerstaken	structureel	566	
5	Meevallers personeelkosten (reiskosten)	structureel	200	
6	Meevallers op personeelskosten	incidenteel	1.162	
7	Voordeel belastingopbrengsten	incidenteel	2.015	
				5.860

In de bovenstaande tabel is inzichtelijk gemaakt dat het positieve resultaat is opgebouwd uit voor het merendeel incidentele meevallers. Deze incidentele meevallers zijn voor het overgrote deel het gevolg van exogene factoren. Hieronder worden de verklaringen gegeven voor de verschillende posten.

A. Burap 1 2017 (voordeel € 1,396 mln.)

In de eerste Burap van 2017 is melding gemaakt van een voordeel van € 1,396 mln. Dit bestaat uit lagere rente – en afschrijvingskosten (€1,250 mln), een incidenteel voordeel in beheerskosten (€0,446 mln) en een nadeel op de belastingopbrengsten (€0,2 mln). De lagere rente- en afschrijvingskosten zijn reeds in de begroting 2018 verwerkt. Daarnaast is melding gemaakt van een bedrag van € 0,1 mln. ter aanwending van Blauwe Burgerinitiatieven, die de doelstellingen van Waterkoers ondersteunen.

B. Burap 2 2016 (voordeel € 0,500 mln.)

In de tweede Burap van 2017 is melding gemaakt van € 0,500 mln. een voordeel op belastingopbrengsten. Tevens is sprake van een nadeel op de uitgaven ten opzichte van de begroting van totaal € 1,705 mln. Deze worden gedekt door onttrekkingen aan de daarvoor gevormde bestemmingsreserves (€0,900 mln voor ICT, €0,350 mln voor Omgevingswet en €0,455 mln tijdelijke huisvesting).

C. Het restant voordeel van € 5,860 mln. De belangrijkste mutaties worden hieronder toegelicht.

1. Incidentele meevaller afrekening POV (€0,455 mln)

Na de afronding van het voorverkenningstraject “Project Overstijgende Verkenning Dijversterking Centraal Holland” uit het HWBP is er bij de afrekening in 2017 een saldo van €0,455 mln vastgesteld. Zoals hierboven beschreven wordt voorgesteld dit bedrag te storten in een nieuw te vormen bestemmingsreserve voor HWBP projecten.

2. Incidentele meevallers in de beheertaken (€ 1,236 mln)

- In de bedrijfsvoering van de zuiveringen zijn minder kosten gemaakt voor slibverwerking (€0,994 mln) dan conservatief was begroot (o.a. bij RWZI

Utrecht, waar zowel de huidige als de nieuwe installatie in gebruik was begroot). Deze bedragen zijn in de begroting 2018 reeds bijgesteld.

- Op diverse plekken in de bedrijfsvoering zijn minder kosten gemaakt dan begroot (voordeel € 0,242 mln), zoals op regulier onderhoud, lagere uitgaven aan promotiemateriaal en excursies, facilitaire zaken.

3. Incidentele meevallers bijdragen en contributies (€0,226 mln)

- In BURAP 1 is melding gemaakt van het opnemen in de begroting van een bedrag van €0,1 mln als bijdrage voor Blauwe Burgerinitiatieven ter ondersteuning van de doelstellingen van Waterkoers. Bij het opstellen van de jaarrekening 2017 blijkt dat geen gelden voor de extra impulsregeling zijn toegekend. In 2018 is € 0,1 mln opgenomen in de begroting en zal het college rapporteren over de voortgang van deze regeling. Niet uitgegeven middelen uit 2017 kunnen dan alsnog beschikbaar gesteld worden via een begrotingswijziging, mocht het aantal kansrijke initiatieven daartoe aanleiding geven.
- Naast bovenstaande is aan het HWBP en enkele verbonden partijen € 0,126 minder bijgedragen dan begroot.

4. Structurele meevaller op beheertaken (€ 0,566 mln)

In de begroting 2017 is met een hogere energieprijis gerekend dan in werkelijkheid is betaald, waardoor de uitgaven voor elektra lager zijn dan begroot (€0,566 mln). De gunstige contracten hebben ook doorwerking in latere jaren.

5. Structurele meevaller Personeel-gerelateerde kosten (€ 0,2 mln)

In de begroting is een hoger bedrag voor reiskosten opgenomen dan nodig is gebleken, omdat minder personeelsleden dan begroot gebruik maken van eigen vervoer in hun woon-werk verkeer. Dit overschot is structureel.

6. Incidenteel voordeel op inzet eigen personeel en lagere salariskosten (€1,162 mln)

De inzet van eigen personeel bij projecten en detacheringsoopdrachten heeft geleid tot meer opbrengsten uit projecten van begroot. Het niet direct invullen van tijdelijke vacatures die zijn ontstaan door inzet op projecten, vertaalt zich in lagere salariskosten.

7. Incidenteel voordeel Belastingopbrengsten (€ 2,015 mln)

Bij de afsluiting van 2017 blijkt circa € 2,015 mln meer belastingopbrengsten opgehaald te zijn dan de inschatting van € 0,3 mln voordeel die bij BURAP 2 was voorzien. In totaal is daarmee in 2017 per saldo € 2,315 mln meer aan belastingopbrengsten gerealiseerd. De afwijking is tweeledig.

De opbrengsten watersysteemheffing zijn circa € 0,674 mln hoger dan begroot. Dit door een grotere stijging van de WOZ-waarde, waardoor het belastingdraagvlak voor 2017 hoger was dan begroot. De opbrengsten voor zuiveringsheffing zijn circa € 1,340 mln hoger, door een groter aantal vervullingseenheden dan begroot. Het aantal kwijtscheldingen en het verlies door oninbaarheid lager dan begroot. De verbeterde economische omstandigheden lijken hiervoor de oorzaak. Deze voordelen in de belastingopbrengsten worden direct verrekend met de tariefsegalisatiereserves conform de nota reserves en voorzieningen (2017).

2. Investeringsrapportage 2017

In 2017 is voor € 73,9 mln euro aan investeringsuitgaven gerealiseerd. Dit resulteert in het uitputtingspercentage van 87%. Kijkend naar het totaal investeringsniveau per taakgebied blijkt dat het uitputtingspercentage per programma varieert tussen de 41% (GHJ) en 102% (Programma Watersysteem), zie hiervoor "Investerings" op pagina 37 van het bestuursverslag.

3. Van Prestatie indicatoren naar effectindicatoren

Nieuwe stijl

De commissie SKK is op 12 april 2018 geconsulteerd over de voorstellen voor de rapportage over Gezond Water en Gezuiverd Afvalwater (effectindicatoren). De commissie concludeerde dat deze rapportages voldoen aan de verwachtingen en behoeften van het algemeen bestuur. Ook heeft de commissie een aantal suggesties gedaan om de rapportage nog verder te verbeteren. Waar mogelijk zijn de suggesties van de commissie nu in het bestuursverslag 2017 overgenomen. Sommige suggesties konden niet op deze korte termijn overgenomen worden, maar worden in de rapportage over 2018 verwerkt. Voorstellen ter verbetering van deze effectindicatoren kunnen bij de behandeling van de begroting voor het komend jaar gedaan worden.

Dit is voor het eerst dat er middels effectindicatoren gerapporteerd wordt. Tevens is dit het laatste jaar dat we voor de andere thema's met prestatie-indicatoren werken. Het bestuursverslag 2018 zal volledig in de stijl van Gezond Water en Gezuiverd Afvalwater zijn, waarbij over alle thema's, middels de effectindicatoren uit de begroting 2018, gerapporteerd wordt.

Oude stijl

In 2017 zijn 18 doelstellingen gedefinieerd en vertaald in 31 prestatie-indicatoren. Over deze prestatie-indicatoren wordt op een compacte wijze gerapporteerd over voortgang en behaalde resultaten. Er wordt onderscheid gemaakt in drie type scores: de prestatie-indicator wordt in lijn met de doelstelling gehaald (groene score), de prestatie-indicator is nog niet behaald, maar de einddoelstelling is wel haalbaar (score oranje) en de prestatie-indicator wordt niet behaald (score rood). Deze wijze van rapporteren over prestatie-indicatoren sluit aan op de werkwijze om uw bestuur op hoofdlijnen hierover te rapporteren. Naast het inzicht van een cijfer of kleur wordt kort toelichting gegeven op de indicator. In totaal zijn 27 prestatie-indicatoren gescoord. 63% (17) van de indicatoren is op schema. 37% (10 indicatoren) is niet op schema, maar niet kritisch. Vaak ligt hierbij het niet halen van de doelstelling buiten onze invloedssfeer omdat we afhankelijk zijn van anderen. Zoals bijvoorbeeld in de samenwerking met gemeenten en bij participatie van de omgeving bij de uitwerking en uitvoering van plannen. In 2017 is geen kleuroordeel rood gescoord. Zie bijlage 1 in het bestuursverslag.

Kaders

Waterschapswet.

Het Algemeen Bestuur is bevoegd tot het instellen van reserves. Voorgesteld wordt om een Bestemmingsreserve in te stellen voor HWBP projecten.

De uitkomsten van de jaarrekening 2017 zijn door de accountant gecontroleerd en voorzien van een accountantsverklaring zonder beperkingen (lees goedkeurende verklaring). De resultaten (afwijkingen ten opzichte van de bijgestelde begroting) van de jaarrekening 2017 zijn veelal incidenteel en in lijn met de efficiency- bijstellingen die al in de begroting 2018 zijn verwerkt. De resultaten van de jaarrekening 2017 zijn betrokken bij het opstellen van de voorjaarsnota 2018 (periode 2019 – 2022).

Communicatie aspecten

De jaarstukken worden beschikbaar gesteld aan de gecombineerde commissie (mei 2018) en ter vaststelling aan het algemeen bestuur (juni 2018). De jaarstukken 2017 bestaan uit een door de accountant gecontroleerd bestuursverslag 2017 en jaarrekening 2017. Op XXX 2018 zijn de jaarstukken 2017, de 1^e begrotingswijziging 2018 en de voorjaarsnota 2018 geagendeerd in de Audit commissie. De audit commissie adviseert het algemeen bestuur over deze drie producten uit de planning en control-cyclus. Een samenvatting van de Top 10 van risico's, wordt zoals gebruikelijk informatief ter inzage gelegd voor Algemeen Bestuursleden.

Bijlagen

1. Exploitatieoverzicht 2017 (Eén oogopslag)
2. Jaarrekening 2017 (DM 1383545 V4)
3. Bestuursverslag 2017 (DM 1361395 V8)
4. Rapport van bevindingen van de accountant (EY)
5. Top 10 Risico's (vertrouwelijk, ter inzage bij Bestuurszaken)